Recreatieschap **Drenthe**

Begroting **2025**

(inclusief meerjarenraming 2026-2028)
Concept

Recreatie en toerisme brengt Drenthe in beweging

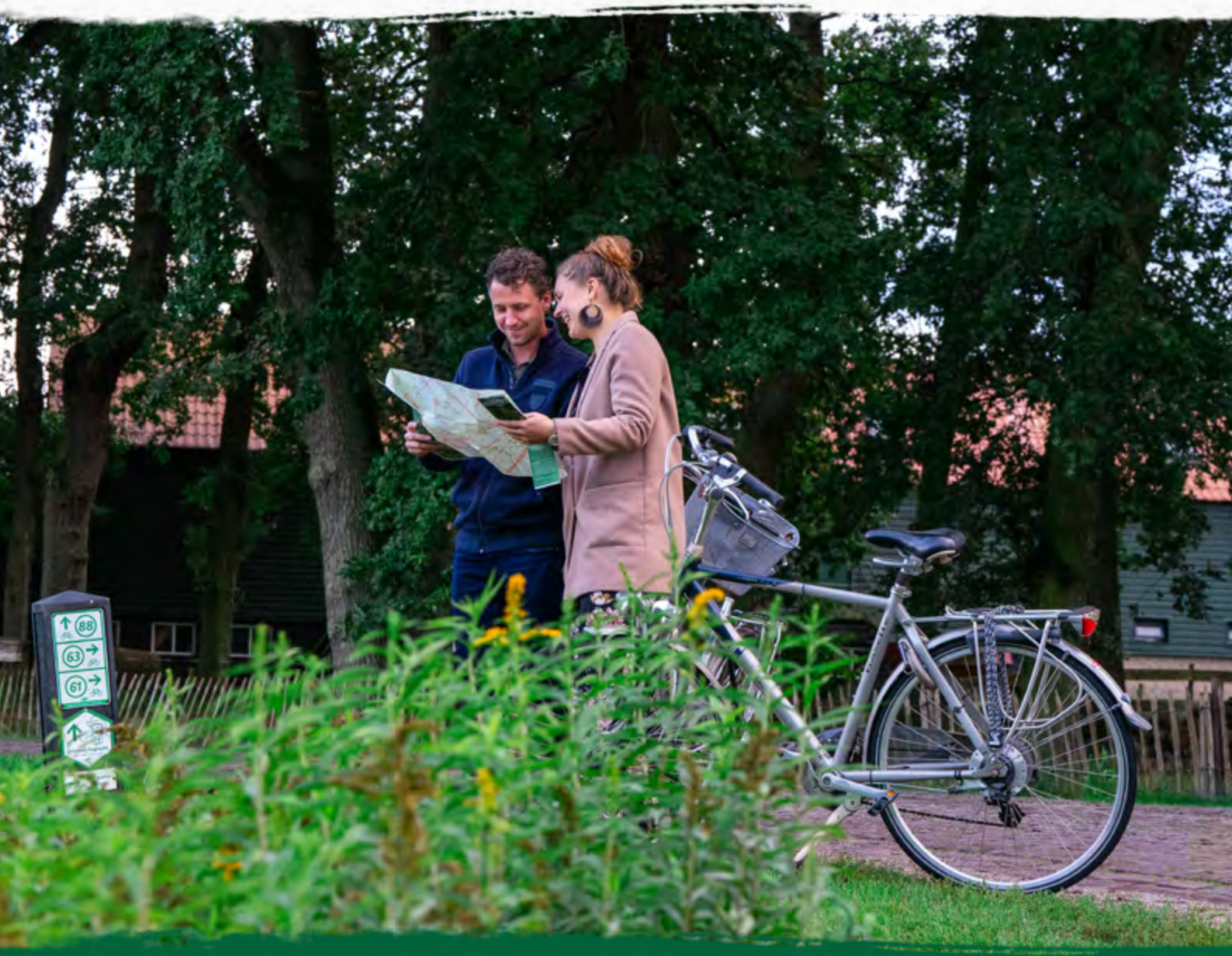

recreatieschap.nl

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2025 4
Verplichte paragrafen 21
Programmabegroting 28
Toelichting programmabegroting 30
Bijlagen 36
Bijlage I: Bijdragen gemeenten exploitatiekosten 37
Bijlage II: Fonds Recreatie en Toerisme 38
Bijlage III: Totale bijdragen gemeenten 2025 39
Bijlage IV: Investeringsstaat 40
Bijlage V: Meerjarenraming 2026-2028 42
Bijlage VI: Meerjarenraming 2026-2028 per gemeente 44
Bijlage VII: Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV 46
Bijlage VIII: Geprognosticeerde begin- en eindbalans 47
Bijlage IX: EMU-saldo 48
Bijlage X: Financiële kengetallen 49
Bijlage XI: Overzicht van incidentele baten en lasten 50

Aanbiedingsbrief **2025**

Aanbiedingsbrief 2025

ALGEMEEN

Begroting

Met het aanbieden van deze begroting (inclusief meerjarenraming 2026-2028) geven we inzicht in onze beleidsvoornemens en de belangrijkste doelstellingen en activiteiten welke Recreatieschap Drenthe in 2025 verwacht te realiseren en de daarbij behorende financiën. Daarbij gaan we uit van onze taakopdracht en de kansen en uitdagingen zoals we die zien binnen de sector Recreatie en Toerisme. De ontwerpbegroting 2025 van Recreatieschap Drenthe zal aan het bestuur op 11 april 2024 worden aangeboden.

De begroting 2025 dient al vroeg te worden opgesteld en voorgelegd aan de deelnemers. Daarbij geeft het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap mee dat deze begroting niet een statisch gegeven hoort te zijn. Mocht later het takenpakket nog substantieel wijzigen of de toegepaste indexering significant afwijken, dan zal dat via een begrotingswijziging worden aangeboden.

Gemeenschappelijke regeling

Het Recreatieschap is, als gemeenschappelijke regeling van de twaalf Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf, één van dé instrumenten die de deelnemende gemeenten inzetten om snel, effectief, daadkrachtig en succesvol de toegevoegde waarde van de recreatief-toeristische sector te vergroten.

Gemeenten voeren een breed scala aan publieke taken uit. Sommige taken worden gemeenschappelijk uitgevoerd door andere partijen. Deze samenwerking betekent bundeling van krachten. We bevorderen samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en versterken netwerken en relaties. Dit is efficiënter, effectiever, er is meer expertise, men kan van elkaar leren en er is sprake van een grotere bestuurlijke kracht.

Het Recreatieschap levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een bijdrage aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten. We ontwikkelen beleid, houden de toeristische infrastructuur in stand, participeren in en coördineren projecten en beheren de financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.
We werken aan het creëren van kansen voor onze opdrachtgevers, mogelijkheden voor de ondernemers en resultaten voor de recreanten en toeristen.

N.B.: De deelnemers aan de regeling Recreatieschap Drenthe zijn de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Voor de leesbaarheid wordt in deze nota gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft uiteraard ook gemeente Ooststellingwerf.

1. Inleiding

Toerisme en recreatie zijn van grote waarde voor de inwoners van Drenthe. Het draagt bij aan geluk, welzijn en gezondheid en is daarnaast maatschappelijk en economisch van belang.

Recreatieschap Drenthe vervult haar taken zonder eigen belang. De financiële middelen die het Recreatieschap ontvangt van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf investeert zij direct in de vrijetijdssector van de betreffende gemeenten.
Het Recreatieschap zorgt voor Drenthe-brede afstemming van beleid tussen de diverse gemeenten. En zij behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf. Het Recreatieschap draagt bij aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten, adviseren, ontwikkelen van beleid, ontwikkelen en in stand houden van de toeristische infrastructuur, participatie in en coördinatie van projecten en inzet en beheer van financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.

2. Maatschappelijke impact

Recreatie en toerisme kunnen worden beschouwd als menselijke basisbehoefte (art. 22 Grondwet), zij het op meer aanvullend en niet-essentieel niveau. Essentiële basisbehoeften, zoals voedsel, onderdak en gezondheidszorg zijn cruciaal voor het overleven. Recreatie en toerisme vervullen belangrijke rollen op sociaal, emotioneel en cultureel gebied.

De sector voelt een sterke verantwoordelijkheid voor onze gezondheid en ons welzijn: door het faciliteren van onderlinge verbinding en (zakelijke) ontmoetingen tussen mensen, door te stimuleren dat mensen in beweging komen – letterlijk en figuurlijk – en hun vrije tijd zinvol kunnen invullen, door te zorgen voor leven in de brouwerij en de broodnodige kennis en ontspanning. Als de coronapandemie iets duidelijk heeft gemaakt, is het hoe diep deze oer-menselijke behoeften in ons collectieve DNA verankerd zijn. (bron: CELTH; Maatschappelijke waarde van toerisme en recreatie, maart 2021).

Recreatie biedt mensen de mogelijkheid om te ontspannen, te ontstressen en plezier te hebben. Het stelt individuen in staat om tijd door te brengen met familie en vrienden, hun mentale gezondheid te verbeteren en hun welzijn te vergroten.

De sector vervult verschillende functies die bijdragen aan de algehele kwaliteit van leven:
- Ontspanning en stressvermindering → vind mentale rust naast de dagelijkse verantwoordelijkheden
- Gezondheid en welzijn → draagt bij aan een gezonde levensstijl en verbetert de fysieke conditie
- Sociale verbinding → biedt kansen voor sociale interactie, het bouwen en versterken van relaties
- Persoonlijke groei en ontwikkeling → leert nieuwe vaardigheden en hobby’s en vergroot creativiteit
- Verbeterde kwaliteit van leven → draagt bij aan gevoel van tevredenheid en geluk

Naast bovengenoemde speelt toerisme ook een significante rol bij het versterken van de trots en het behoud van de eigen cultuur. Mensen gaan vaak hun eigen erfgoed en tradities meer waarderen als ze merken dat anderen erin geïnteresseerd zijn.
- Versterken trots en behoud cultuur → draagt bij aan een verstrekt gevoel van identiteit

Toerisme omvat het reizen naar andere plaatsen, het stelt mensen in staat om nieuwe ervaringen op te doen, andere culturen te verkennen, nieuwe plaatsen te ontdekken en te genieten van verschillende landschappen en attracties. Daarnaast draagt toerisme draagt bij aan het genereren van inkomsten voor lokale economieën en stimuleert werkgelegenheid (zie ook paragraaf 3).

Naast belangrijk voor de toerist, dus ook zeker belangrijk voor de eigen inwoner. De klandizie voorkomt dat winkels hun deuren moeten sluiten. Recreatie en toerisme draagt bij aan het behoud van voorzieningen. Daarnaast biedt het inwoners plezier en vertier in hun woon- en leefomgeving en draagt recreatie bij aan hun gezondheid. De vrijetijdssector versterkt de trots van inwoners en geeft ook de gelegenheid om via vrijwilligerswerk deel te blijven nemen aan de maatschappij.

De vraag naar recreatie en toerisme zal de komende jaren toenemen door bevolkingsgroei, vergrijzing en groeiend inkomend toerisme terwijl de ruimte hiervoor schaars is. De maatschappelijke behoefte aan recreatie neemt echter toe en zal ook in de komende jaren blijven groeien.

3. Economische impact

De recreatief-toeristische sector is een belangrijke sector; deze zorgt voor omzet én werkgelegenheid en bevordert de leefbaarheid. Met 9,1 miljoen overnachtingen, ruim 1 miljard aan (directe en indirecte) bestedingen én 17.000 banen (1 op de 13 banen) is deze sector een belangrijke motor van de Drents economie.

Het aantal bestedingen en de werkgelegenheid (het jaar 2021 vergeleken met het jaar 2020) is, als gevolg van de corona-maatregelen, gestegen met 16%. De werkgelegenheid is gestegen van 7,5% naar 8,0%. Hierbij is overigens geen rekening gehouden met de steunmaatregelen van de Rijksoverheid en de steun van Provincie en gemeenten.

Aandeel directe en afgeleide toeristisch-recreatieve werkgelegenheid in totale werkgelegenheid per gemeente.

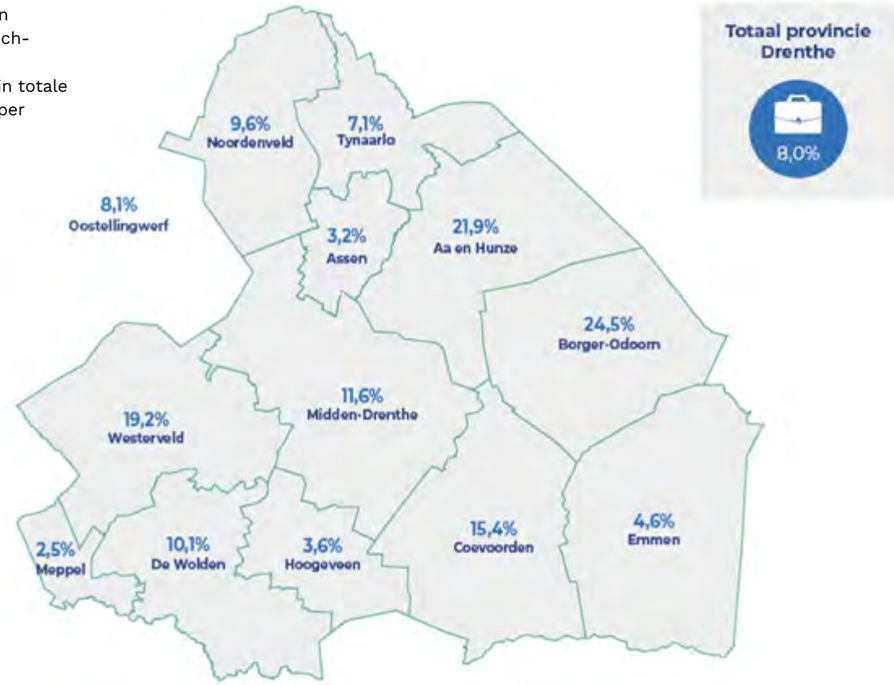

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (directe en indirecte werkgelegenheid per gemeente; 2021)

Het Recreatieschap voert tweejaarlijks (om zo de ontwikkelingen frequenter in beeld te krijgen) een onderzoek uit naar de ontwikkelingen in de sector in Drenthe (en Ooststellingwerf). Eind 2022 is het onderzoek gepresenteerd t.a.v. de ontwikkelingen in 2021.

Omvang directe en afgeleide dagtocht- en vakantiebestedingen per gemeente (x € mln.), ontwikkeling 2007-2021

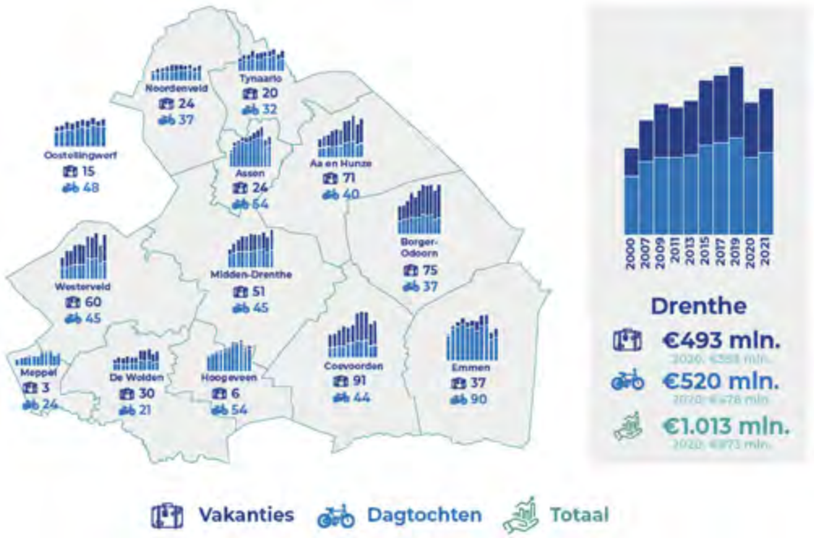

4. Ontwikkelingen 2023

In 2023 zijn er op allerlei vlak ontwikkelingen geweest die grote invloed hebben op het dagelijks leven.

Deze ontwikkelingen beïnvloeden zeker ook de vakantie- en vrijetijdsmarkt. Gelukkig kunnen we stellen dat vakanties in trek zijn en blijven en dat recreatie en toerisme een basisbehoefte is. Hieronder zullen we een aantal ontwikkelingen benoemen.

ONZEKERHEID Landelijk zien we dat onzekerheid heerst
De situatie in Oekraïne en het conflict in Israël/Gaza en de bredere impact ervan blijven voortduren en veranderen. Naast menselijk leed en ontheemding geeft het politieke spanningen en veranderen de internationale betrekkingen. De gevolgen (gevoel van onveiligheid en onzekerheid) van dit conflict zullen waarschijnlijk nog lange tijd voelbaar zijn, niet alleen in Oekraïne, maar ook daarbuiten.
De verstoring komt ook tot uiting in de inflatie. In eerste instantie dus vooral veroorzaakt door de ontwikkeling van de energieprijzen, maar inmiddels zien we hier een dalende tendens. Inflatie en economische onzekerheid zorgen ervoor dat de consument minder uitgeeft. Hoewel we ons vakantiegeld nog steeds daadwerkelijk uitgeven aan vakantie, heeft de inflatie wel een rol gespeeld. We zien al een aantal jaren het aantal vakanties in Drenthe mede hierdoor is toegenomen en nu een stabilisatie van het aantal overnachtingen laat zien.

ARBEIDSMARKT Tekorten
De gastvrijheidssector kent een personeelstekort; een complex probleem dat vraagt om een combinatie van oplossingen op het gebied van werving, opleiding en arbeidsomstandigheden om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waar de sector voor staat. Voordat de pandemie begon, werd in veel landen al een tekort aan gekwalificeerd personeel in de horeca gemeld. Dit tekort is verergerd door demografische factoren, zoals vergrijzing van de beroepsbevolking en een afname van jongeren die traditionele horecabanen verkiezen.
De gevolgen van het personeelstekort in de horeca zijn merkbaar, met name in langere wachttijden, verminderde servicekwaliteit, beperktere openingstijden van restaurants en zelfs sluitingen van vestigingen.
Om de sector aantrekkelijker te maken, moet er worden ingezet op het verbeteren van goed werkgeverschap en arbeidsvoorwaarden, meer vaste dienstverbanden en doorgroeimogelijkheden en zal robotisering/AI meer toegepast gaan worden.

RUIMTELIJK Ruimtelijke ontwikkelingen
Naast bovengenoemde ontwikkelingen zijn er ook volop veranderingen gaande die de invulling van het Nederlandse grondgebied raken.

Vanuit ‘Den Haag’ worden plannen ontwikkeld (waarbij op provinciaal niveau de invulling regionaal gaat plaatsvinden) die vergaande gevolgen zullen hebben voor de agrarische sector. Hoe de vrijkomende ruimte wordt ingevuld is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied en dus zeker ook voor de recreatieve sector.

Het stikstofprobleem beperkt ook de ontwikkelruimte van bedrijven.
In of dichtbij Natura-2000 gebieden zijn bijna geen mogelijkheden voor het aanpassen van toeristische bedrijven. Ook het organiseren van evenementen is lastig en staat onder druk.
De maatschappelijke behoefte aan recreatie neemt echter toe en zal ook in de komende jaren blijven groeien.

Bevolkingsgroei is een feit én vanuit het oogpunt van gezondheid en welzijn wordt een steeds groter belang gehecht aan een actieve leefstijl, waarvan recreatie deel uitmaakt. Ook in de corona-periode heeft men de eigen directe leefomgeving opnieuw ontdekt en opnieuw leren waarderen.

KLIMAAT weersontwikkelingen
We zitten in een periode met veranderende weerssituaties; denk hierbij aan perioden van extreme droogte, hitte en regenval. Hoe kun je de natuurwaarde op je park versterken? Hoe komt jouw park van het gas af? Hoe gaan we zo zorgvuldig om met onze grondstoffen en beperken we het afval? Verduurzaming is een onderwerp waarop bedrijven zullen moeten acteren om een toekomstbestendig bedrijf te behouden.

5. RECREATIESCHAP DRENTHE - de basis

Het Recreatieschap kent een aantal kerntaken:

Recreatiecongres 2023

BELEIDSONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING
Recreatieschap ondersteunt met kennis over de sector de deelnemende gemeenten. Ontwikkelen beleidsvisies en kennisuitwisseling (cursussen en overleggen voor o.a. de recreatieambtenaren (het AORTA), excursies, recreatiecongres, recreatiesociëteit, open colleges en studiereizen) ter inspiratie en ondersteuning van de deelnemers.

Door periodiek georganiseerde bijeenkomsten zorgen we voor onderling contact tussen beleidsmakers, bestuurders en de (recreatie-)ondernemers. In de praktijk blijkt dat deze werkvorm efficiënt en prettig. We voorkomen het onnodig opnieuw uitvinden van wielen en dragen bij aan afstemming op Drents niveau. Immers, veel recreanten en toeristen oriënteren zich op Drenthe als bestemming; daarom is het van belang om een groot aantal projecten en activiteiten op een Drents schaalniveau af te stemmen.

PROJECTONTWIKKELING EN BEHEER STIMULERINGSFONDS
Recreatieschap Drenthe voert veel projecten uit. Deze zijn veelal gemeentegrens overschrijdend. Vaak probeert het Recreatieschap de uitvoer van projecten mogelijk te maken door aan te sluiten bij subsidieprogramma's (provinciaal, landelijk en Europees).

Vanuit de deelnemende gemeenten wordt ook jaarlijks een bijdrage ontvangen die wordt gestort in het zgn. stimuleringsfonds. De hoogte van de bijdrage is voor een deel gebaseerd op de opbrengst toeristenbelasting . Dit fonds maakt het mogelijk om snel en efficiënt financiële middelen ter beschikking te kunnen stellen aan nieuwe, gemeentegrensoverschrijdende ontwikkelingen in recreatie en toerisme. Hierbij zien we dat, via de inzet van het fonds, ook andere subsidiegelden worden gegenereerd. We creëren al jaren een multiplier van minimaal 4.

ROUTES EN NETWERKEN
Het routebureau van Recreatieschap Drenthe verzorgt de recreatieve basisstructuur: ontwikkeling, beheer en onderhoud van bewegwijzerde routes en knooppuntnetwerken voor fietsers en wandelaars en ondersteuning van gebruikersgroepen van MTB-ers en ruiters en menners bij het onderhoud van hun eigen routes. Ook wordt, indien gewenst, ondersteuning gegeven aan lokale initiatieven op het gebied van bewegwijzering (hardlooproutes, dorpsommetjes ed.).

De toerist én bewoner beschikken zo over talloze mogelijkheden om, goed bewegwijzerd, de provincie te verkennen. Het betreft hier bewegwijzerde fietsroutes, fietsknooppuntensysteem, wandelroutes, wandelknooppuntensysteem, de TT-route voor motoren en fietsers, kanosteigers en onderhoud van enkele toiletgebouwen voor de recreatievaart. Daarnaast ondersteunen we actief gebruikersgroepen van ruiters, menners en MTB-ers in het beheer en onderhoud van hun routes.

Bij het onderhoud van de wandelknooppunten en themaroutes kunnen we inmiddels rekenen op de inzet van ruim 100 vrijwilligers. Zij doen dat met veel passie en zorg.

Een goed georganiseerd routenetwerk fungeert als het visitekaartje voor ondernemers en leidt recreanten langs de rijde verhalen van Drenthe, bezienswaardigheden en lokale bedrijven.

Naast het fysieke onderhoud aan de routenetwerken draagt Recreatieschap Drenthe ook zorg voor het digitaal aanbieden van routeinformatie (zie drenthe.nl). Dit draagt bij aan een uitnodigende en gevarieerde ervaring in de provincie.

De recreant/gebruiker staat ook binnen het Routebureau van Recreatieschap Drenthe altijd centraal. Wat is zijn/haar behoefte en hoe kan het Recreatieschap deze het beste invullen? Op basis hiervan ontwikkelt het Recreatieschap het aanbod.

6. RECREATIESCHAP DRENTHE - Acties 2025

Het Recreatieschap werkt jaarlijks met een motto. In 2025 is ons motto: ‘Recreatie en Toerisme brengt Drenthe in beweging’. Het Recreatieschap wil gemeenten en de sector ondersteunen om de nu voor ons liggende landelijke en provinciale opgaven gezamenlijk aan te pakken.

Kernwaarde: Recreatie en Toerisme is een spil in veel ontwikkelingen.

De overheid moet de waarde van de gastvrijheidssector voor economie, maatschappij en welzijn onderkennen, zowel nationaal, provinciaal als gemeentelijk. Het uitdragen van deze kernwaarde is cruciaal; een doorlopend proces dat betrokkenheid en consistentie op alle niveaus binnen organisaties en bedrijven vereist.

Als we naar het jaar 2025 kijken willen we vanuit en met onze organisatie (binnen onze basistaken) extra, naast onze reguliere opdracht, inzetten op:

- **Gebiedstafels**

Aan de hand van het Nationaal Programma Landelijk Gebied worden er Provinciale Programma’s Landelijk Gebied (bij ons DPLG) ontwikkeld. Aan de gebiedstafels wordt de herinrichting van het landelijk gebied besproken. Het vrijetijdsdomein wordt niet standaard aan de gebiedstafels meegenomen. Om het belang van de toeristisch recreatieve sector aan gebiedstafels kenbaar te maken is goede lobby noodzakelijk. Dit zal al in 2024 spelen, maar naar verwachting ook in 2025 ev. noodzakelijk zijn. Het Recreatieschap zal hier zijn ondersteunende rol pakken.

Doel zou moeten zijn om het landelijk gebied toekomstbestendiger en duurzamer te ontwikkelen zodat ook andere opgaves worden meegenomen zoals recreatie. Sector- overschrijdende samenwerking is daarin een must.

- **Duurzaam toerisme**

Het is van belang om de balans te houden tussen de positieve impact van toerisme en recreatie en het behoud van de natuurlijke en culturele integriteit van landelijke gebieden. Duurzaam toerisme, dat rekening houdt met ecologische, sociale en economische aspecten, is van cruciaal belang om de voordelen van recreatie en toerisme op lange termijn te behouden zonder schade aan te richten aan de omgeving of de lokale gemeenschappen.

De natuur kan niet zonder recreatie (als mensen de natuur niet kennen gaan ze dat ook niet waarderen), maar recreatie kan ook niet zonder natuur (een belangrijk bezoekmotief).

Het Recreatieschap zet zich in om, veelal in de vorm van projecten, te werken aan duurzaam toerisme, passend bij Drenthe én essentieel voor Drenthe.

Bij deze ontwikkeling is er een belangrijke rol weggelegd voor de ontvangstlocaties. Een logische plek, het liefst bereikbaar met openbaar vervoer en dicht bij steden, de snelweg en voorzien van routestructuren waarbij de gasten zoveel mogelijk worden gescheiden (bijv. aparte routes voor wandelaars en mountainbikers). Een ander instrument voor duurzaam toerisme is sturen op spreiding van bezoekersstromen en vergroting van recreatieruimte door zowel het landelijk gebied als de stedelijke omgeving meer geschikt te maken voor recreatie. Recreëren vanuit de voordeur als uitgangspunt om steden en dorpen bij de ontwikkeling van woonwijken aantrekkelijker te maken én waarbij fiets- en wandelroutes gebruikt kunnen worden voor duurzaam woon-werkverkeer.

- **Agrotoerisme**

Door de landbouwtransitie gaan meer agrariërs multifunctionele activiteiten ontwikkelen. Om agrariërs te helpen een duidelijk beeld te krijgen of deze sector hen past willen we onderzoeken of we om kennissessies kunnen organiseren om hen te informeren en te inspireren. Hierin zoeken we het netwerk op met bijvoorbeeld LTO, AND en andere brancheorganisaties. Verder is het belangrijk om mogelijke veranderingen in de agrarische bedrijfsvoering Drenthe-breed op elkaar af te stemmen.

- **Verduurzaming**

In 2024 (en waarschijnlijk ook in 2025) zal volop gewerkt gaan worden aan de vormgeving van het verduurzamen van de sector. Kennisdeling, inspiratie en stimuleren van verduurzaming is belangrijk. Hierbij willen we duurzaam vervoer stimuleren, aandacht vragen voor maatregelen om verduurzaming bedrijfsvoering te bevorderen, bewustwording en vermarkting hiervan. Samen met anderen werken richting een stevig duurzaamheidsprogramma die de sector op een pragmatische wijze verder brengt.

- **Routegebonden recreatie**

In het voorjaar van 2024 beschikken we na afronding van het laatste grote wandelproject over gebiedsdekkende, up-to-date knooppuntennetwerken en routes voor wandel- en fietsplezier. Ook hebben we veel andere organisaties geholpen met het uitstippelen van hun routes, met als resultaat vele ommetjes en hardloop-, mountainbike- en hippische routes. Nu focussen we ons op de volgende fase. We willen een stap verder gaan dan enkel beheren en onderhouden. Want, hoewel het fietsen en wandelen nu ook al waardevol bijdraagt aan recreatie en toerisme, betekent dit niet dat we niets meer hoeven te doen. Stilstand betekent achteruitgang.

Door het gebruik van onze routes en die van anderen te stimuleren, willen we ook in de toekomst bijdragen aan een sterke en vitale sector die van grote waarde is voor bezoekers, bedrijven, bewoners en bestemming. Om dit gestructureerd aan te pakken werken we aan het opstellen van een visie op routegebonden recreatie die we in 2024 presenteren. Hierin omarmen we routebonden recreatie als een **cruciaal** en **waardevol instrument**, gezien de toegevoegde waarde die het nu al heeft én de kansen voor de toekomst.

Met deze visie positioneren we Recreatieschap als **dé expert en spin in het web op het gebied van routes in Drenthe en Ooststellingwerf, met de best onderhouden netwerken van Nederland**. Inhoudelijk sluiten we aan op de ambities uit bestaande plannen. In **Drenthe** streven we ernaar om Fietsprovincie nummer 1 te zijn én Drenthe te ontwikkelen als een toonaangevende wandelprovincie.

We beschikken over vele kilometers goed onderhouden fietspaden. Maar we hebben te maken met een gewijzigde vraag; de opkomst en het vele gebruik van e-bikes en andersoortige vervoermiddelen (hogere snelheden) leidt tot de vraag naar bredere fietspaden die goed comfort geven en veilig zijn in het gebruik. Samen met terrein

beherende organisaties (TBO's), gemeenten en Provincie werken we aan een fietsinfrastructuur die écht toekomstbestendig zal zijn en zorgen voor een goede onderhoudsstructuur; dit omvat zowel het maken van beleidsadvies als het ontwikkelen van projecten. Dit is belangrijk om ook in de toekomst Drenthe als fietsprovincie te kunnen blijven promoten.

De vraag is hoe vertalen we dit naar acties? Daartoe zetten we de komende jaren in op activiteiten binnen drie speerpunten, waarbij we samen optrekken met partners en vanuit diverse rollen te werk gaan.

1. De basis op orde! Kwalitatieve, comfortabele en aantrekkelijke routes en paden.
2. Routes en netwerken om te beleven en bewegen.
3. De kracht van de samenleving (lokale initiatieven benutten)

Uitzicht vanaf de Bosbergtoren; Appelscha

- **Ontwikkeling / interpretatie data, opkomst AI**

Data is steeds belangrijker en kan helpen bij het bepalen van je koers. Het verzamelen, analyseren en interpreteren van toeristische data is van cruciaal belang voor beleidsmakers, toeristische bedrijven en bestemmingen om strategieën te ontwikkelen die gericht zijn op het verbeteren van de toeristische ervaring en het maximaliseren van de voordelen van het toerisme voor een regio. Het Recreatieschap ziet hierin een taak voor het uitvoeren van een vertaalslag; van kwantitatieve cijfers naar kwalitatieve cijfers om gemeenten en ondernemers op basis van cijfers de juiste beslissingen te laten nemen (Ecorys-rapport/ Dashboard Impactmodel).

Daarnaast willen we inzicht geven in de waardering van ontwikkelde (route)infrastructuur. Zodat we ook cijfermatig de waardering van bepaalde investeringen kunnen monitoren. De integratie van AI in de toeristische sector zal leiden tot verbeterde efficiëntie, meer gepersonaliseerde diensten en een verbeterde algehele reiservaring voor zowel reizigers als bedrijven. Het delen van kennis hiervan met de sector zien we als een opgave.

- **Versterken kwaliteit sector**

In 2024 loopt het project Vitale Vakantieparken (VVP) af. We hopen dat dit project in de nog resterende looptijd verder bijdraagt aan versterking van de sector. In 2024 willen we samen met gemeenten, ondernemers/ HISWA-RECRON, provincie Drenthe en ondernemers bekijken hoe we de impuls van VVP verder kunnen doorzetten naar toekomstige jaren.

De sector verdient de positieve impuls zoals deze is ontstaan door uitvoer van dit project. Het Recreatieschap draagt zowel financieel als met bestuurlijke inzet bij aan de uitvoering van VVP.

Tevens willen we in 2025, samen met de Provincie en de sector het Expertteam voor Horeca, dagrecreatie en groepen voortzetten. Dit team houdt de ondernemers een spiegel voor en ondersteunt hen om hun bedrijf toekomstbestendig te maken.

- **Gevraagd en ongevraagd (proactief) de deelnemende gemeenten ondersteunen**

Via bijeenkomsten en middels ons netwerk signaleren we beleidsvoornemens. Middels een aantal adviezen en onderzoeken (sociaal-economische impact rapportages / onderzoek lokale lasten / adviezen t.a.v. trends en ontwikkelingen) ondersteunen we onze gemeenten met kennis zodat dit de basis vormt voor te nemen besluiten binnen de gemeenten.

- **Gevraagd en ongevraagd (proactief) de ondernemers en het onderwijs ondersteunen**

De sector biedt verschillende carrièremogelijkheden, maar brengt ook de nodige uitdagingen met zich mee, zoals onregelmatige werktijden en seizoensgebonden werkgelegenheid. Daarnaast is de krapte op de arbeidsmarkt een structureel probleem.
We willen meedenken met vraagstukken zoals 'hoe bind ik werknemers aan mijn bedrijf?' en 'het bevorderen van bijv. stageplaatsen', 'hoe zorgen we voor seizoensverlenging zodat arbeidskrachten langdurig kunnen worden aangetrokken', 'hoe zorgen we voor een goede aansluiting tussen scholing en werk'. Samen met het onderwijs en de sector houden we dit onderwerp op de agenda zowel bij de ondernemers als bij de politiek.

PERSPECTIEF DRENTHE 2030

Bovenstaande past binnen het ontwikkelde Perspectief Drenthe 2030. Ambitie van dit Perspectief is toerisme en recreatie te laten bijdragen aan de samenleving door van waarde te zijn voor bezoekers, bedrijven, bewoners én de bestemming Drenthe. Het doel toerisme en recreatie duurzaam te laten groeien met oog voor de balans tussen economie (bestedingen en banen), maatschappij (leefbaarheid, levendigheid en voorzieningenniveau) en omgeving (cultuur/erfgoed, natuur en landschap).

Dit komt tot uiting in de drie streefbeelden van het Perspectief op bestemming Drenthe 2030: (1) het versterken en uitdragen van trots op de Drentse cultuur en identiteit, (2) het benutten van de natuurlijke waarden om Drenthe te profileren als dé Oerprovincie van Nederland en (3) het creëren van een aantrekkelijke bestemming voor Drenten, ook met voorzieningen in de steden.
In Ooststellingwerf sluiten we aan bij de ambitie om de gemeente te positioneren als een Buitensport Walhalla, dat deel uit maakt van de bestemming 'Het Andere Friesland', zonder meren, wadden of elf steden maar met bos, heide en een rijke historie!

In 2024/2025 willen we graag het opgestelde Perspectief Drenthe 2030 herijken en bekijken of de uitgangspunten nog van toepassing zijn en het Perspectief aanpassen en aanscherpen zodat het aansluit bij de veranderende omgevingsfactoren.

5. FINANCIEEL

Deze begroting bestaat uit het overzicht van de ontwikkelingen in de sector en van de baten en lasten (de uiteenzetting van de financiële positie). De begroting bevat tevens de verplichte paragrafen. De begroting is op 20 maart 2024 in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De vaststelling in het Algemeen Bestuur staat gepland tijdens de vergadering op 4 juli 2024.

Uitgangspunt is met deze begroting zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van 2025 te komen, in de wetenschap dat we zo nu en dan achterhaald worden door veranderingen in de tijd. Financieel gezien is de begroting 2025 een actualisering van de begroting 2024 (aangevuld met hetgeen staat opgenomen onder "wijzigingen").

Exploitatie
Het Recreatieschap Drenthe werkt met een klein personeelsbestand (8,9 fte). Een deel van de werkzaamheden is projectgebonden. Indien het Recreatieschap voor de uitvoer hiervan extra menskracht nodig heeft, doet zij dit door middel van inhuur. Dus flexibele inhuur naast een vaste formatie.

In 2025 zal de vaste kern van de organisatie van het Recreatieschap bestaan uit 8,9 fte. De bezetting bestaat uit de volgende disciplines:

- Directie	1 fte;
- Beleid, advisering, projectuitvoering	2,3 fte;
- Toeristische bewegwijzering	3,6 fte;
- Ondersteuning (secretariaat, communicatie, financiële administratie)	2 fte;

Het Recreatieschap is gehuisvest in Dwingeloo. Hier delen we de huisvesting met Marketing Drenthe en het programma Vitale Vakantieparken (tot dec. 2024). Deze gecombineerde huisvesting heeft als voordeel dat de contacten gemakkelijk tot stand komen en wij elkaar snel weten te vinden.

Indexering:
De begroting van het Recreatieschap wordt jaarlijks aangepast voor de stijging van lonen en prijzen. Op moment van opstellen van deze Begroting gaan we uit van het nu voorhanden zijnde inzicht en derhalve is het gebaseerd op aannames.
Basis van de opgestelde cijfers vormt de begroting 2024, aangevuld met indexering die afkomstig is uit de Macro Economische Verkenningen van het Centraal Planbureau (MEV 2024, versie aug. 2023) van het kerngegeven "Loonvoet Sector Overheid" en "Prijs materiële overheidsconsumptie". Op basis hiervan wordt uitgegaan van een indexering van de begroting voor 2025 van 5,3% voor de salarislasten en 2% voor de overige lasten. Het werkelijke indexcijfer kan aanleiding zijn voor een begrotingswijziging gedurende het jaar.

Wijzigingen:
Het Recreatieschap heeft in het jaar 2020 gronden welke in erfpacht waren uitgegeven verkocht aan de erfpachters. Een deel van de winstopbrengst is in 2021 ontvangen en direct bestemd. Een deel van de opbrengst zal binnenkomen vanaf 2024 in (16) jaarlijkse termijnen. Deze opbrengst hangt samen met de exploitatie van een windmolen op de verkochte locatie (dit is notarieel in de akte opgenomen). In de begroting wordt deze verwachte bate verantwoord in de post "bijzondere bate" ter grootte van € 13.500.

De afschrijvingskosten zijn verhoogd door de aanschaf van 1 bedrijfsauto ter vervanging van een afgeschreven bedrijfsauto.

We ramen geen renteopbrengsten gezien de fluctuaties van de rentevoet en de (subsidiabele) projecten.

We gaan uit van de bij de begroting 2024 gehanteerde cijfers. De begroting 2023 is aangevuld met een begrotingswijziging (t.a.v. de post "personeel") van € 60.000 in 2023.

Reserves:
De onttrekkingen uit de reserveringen zijn overeenkomstig eerdere besluiten van het Dagelijks Bestuur. De in de begroting opgenomen bedragen zijn de maximale onttrekkingen. Mocht overschrijding hiervan noodzakelijk blijken dan zal hier toestemming voor worden gevraagd middels een bestuursbesluit.

Het Recreatieschap initieert, geeft leiding aan en administreert veel projecten ter stimulering van recreatie en toerisme.

Het Recreatieschap dient van toegevoegde waarde te zijn voor haar gemeenten en voor de sector. Dit kan alleen met betrokken, ontwikkelingsgerichte en goed passende medewerkers. Het kapitaal van het Recreatieschap zijn deze medewerkers. Blijvend investeren in de ontwikkelkracht van de medewerkers is daarom van essentieel belang.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Jaarlijks wordt door de Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf een bedrag voor dit fonds beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gebaseerd op een – in de gemeenschappelijke regeling verankerde – vaste component in samenhang met de dagrecreatie en een variabele component gebaseerd op de toeristische overnachtingen in een gemeente. Een deel (ongeveer 3%) van de toeristenbelasting wordt feitelijk direct via het Recreatieschap ingezet ten behoeve van verdere ontwikkeling van de sector.

De toezeggingen uit het fonds maken het mogelijk snel andere subsidiemiddelen te generen (het fonds maakt het mogelijk om projecten in gang te zetten die anders niet, in beperktere omvang of met een veel langere aanlooptijd zouden zijn gerealiseerd). De inzet van het fonds is al jaren succesvol en de fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier (is vaak aanjager om andere middelen beschikbaar te krijgen).

Het budget van het fonds was in 2023 € 270.964,=. Uit de jaarrekening 2023 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2023 voor een totaalbedrag van € 3.696.788,=).

Dankzij het fonds zijn onder andere de volgende projecten op een actieve en snelle wijze ondersteund: ondersteuning programma Vitale Vakantieparken, Horeca Vakpunt, ontwikkeling Visie Hippische Recreatie, organisatie congres, verdere uitrol wandelknooppunten, Van Gogh project, Geopark, Ecorys onderzoek, Energy game, ontwikkeling Hünenweg etc.

Het fonds blijft krachtig en succes vanuit de afgelopen jaren is bewezen. € 1 uit het fonds lokt € 4 van derden uit voor investeringen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.

Toeristische Informatievoorzieningen
Sinds 2018 is een afzonderlijke begrotingspost beschikbaar voor het ontwikkelen van gemeentegrens overstijgende productontwikkeling (Drenthe brochure, fiets- en wandelbrochures en gratis te verstrekken materialen), versterken gastheerschap, meertaligheid van het informatieaanbod, samenwerking met regio's en een betere aansluiting tussen marketing en informatievoorziening.

Daarnaast is het Recreatieschap eigenaar van de database die achter de website drenthe.nl hangt. Met Marketing Drenthe is een opdrachtgever/opdrachtnemer relatie ingericht waarbij Marketing Drenthe verantwoordelijk is voor het volledig en up-to-date houden van deze database. Jaarlijks wordt een activiteitenplan afgesproken (met jaarlijkse evaluatie) zodat één loket voor de ondernemers en evenementenorganisatoren kan worden aangeboden. Het Recreatieschap verzorgt uiteraard zelf het aanbod aan routes op drenthe.nl.

Tot slot
Het bestuur van het Recreatieschap blijft inspelen op de ontwikkelingen binnen het recreatief en toeristisch product. Zij ziet in het Recreatieschap een uniek instrument om de gemeenschappelijke doelen te bereiken.

Voor het Recreatieschap is samenwerking een vanzelfsprekendheid. De belangrijkste partners om de gezamenlijke doelen te bereiken zijn daarbij natuurlijk de gemeenten, Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, brancheorganisaties, terrein beherende organisaties, recreatieparken, dagattracties, horeca en musea, sport- en evenementenorganisaties en cultuur- en natuurorganisaties.

Het Recreatieschap heeft een belangrijke spilfunctie en speelt al een groot aantal jaren een aanjagende en uitvoerende rol bij de nieuwe ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie van Drenthe. Doel is de ontwikkeling van een vitale sector; Recreatieschap is initiator, (mede-)regisseur en coördinator voor alle Drentse gemeenten en Ooststellingwerf. Het project ‘Vitale Vakantie Parken’ is hiervan een mooi voorbeeld.

Recreatie en toerisme spelen zich in hoofdzaak op gemeentelijk niveau af. Hierbij valt te denken aan het ontwikkelen van voorzieningen, zoals fietspaden, dagrecreatieterreinen, parkeervoorzieningen, stimuleren van evenementen en natuurbeheer. Juist recreatie en toerisme zijn beleidsterreinen waarbinnen gemeenten gezamenlijk kunnen optreden en het verschil kunnen maken.

Als er een duidelijke samenhang is én afstemming tussen de diverse gemeenten, is er sprake van een goed ontwikkeld toeristisch product Drenthe. Een toerist kent immers geen grenzen en ziet niet waar gemeente- en provinciegrenzen ophouden. Bovengemeentelijke beleidsontwikkeling is hier zeker een voorwaarde voor succes.

Vaststelling
Wij verzoeken u de begroting 2025 vast te stellen.

Dagelijks Bestuur Recreatieschap Drenthe

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Onder dit begrip verstaat het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het verband tussen weerstandscapaciteit en de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap Drenthe moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Ad.A
De huidige omvang van de algemene reserve (per 31-12-2023 € 160.023,=) is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten (ingeschatte risico's) voldoende.

Ad.B
De inventarisatie en risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft.

Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel. Hierbij is m.n. ook aandacht voor het fysiek zwaardere werk van de medewerkers van het routebureau. Hierbij is zeker een risico denkbaar van meer ziekteverzuim en/of uitval. Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:

- Vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, € 57.200,=.
- Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, € 28.600,=.
- Risico leeftijdsopbouw/ uitval/ politiek verlof;12 maanden, € 55.000,=.

In totaal betreft het ingeschatte financieel risico voor Personeel hiermee € 140.800,=.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten. Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 22.000,= gedurende 1 jaar

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen niet lang "openstaan" (het zijn vorderingen met een legitieme basis).

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Garanties
Op dit moment garanderen wij geen geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

Onderhoud sanitaire voorzieningen
Ten behoeve van de recreatievaart hebben we enkele toiletvoorzieningen in beheer. In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is matig.

Coördinatie/projectverantwoording en uitvoering recreatief-toeristische projecten
Ook in 2024 en volgende jaren zullen projecten in uitvoering worden genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Door regelmatig overleg tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende (juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie) worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Ad.C
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Financieel risico
Personeel	€ 140.800,=
Materieel	0,=
Interne beheersing	22.000,=
Overige opbrengsten	0,=
Projecten	0,=
Totaal	**€ 162.800,=**

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2023 € 160.023,=. De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 160.023 / € 162.800 = 0,98.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als toereikend geacht.

2. Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden.
De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut.
De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogd de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Vanaf 2004 is geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is dan ook niet van toepassing.

De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2024 gesteld op 8,5%. Wij streven door een actief treasurymanagement (bevoorschotting subsidies etc.) onder de kasgeldlimiet te blijven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	**1e kw 2025**	**2e kw 2025**	**3e kw 2025**	**4e kw 2025**
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.471.160	1.471.160	1.471.160	1.471.160
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
in een bedrag	125.049	125.049	125.049	125.049

De bijdragen van de gemeenten worden in het 1e kwartaal ontvangen. Gedurende het jaar vindt er monitoring plaats aan de hand van tussentijdse cijfers.

3. Verbonden partijen
Het Recreatieschap kent geen verbonden partijen.

4. Grondbeleid
In het verslagjaar 2020 zijn de gronden, welke het Recreatieschap in bezit had te Emmer-Compascuum, verkocht aan beide pachters. De verkoop heeft plaatsgevonden op basis van de getaxeerde waarde. De verkoopopbrengst bestaat uit een eenmalige verkoopopbrengst en een 16-jarige toekomstige opbrengst. Deze toekomstige opbrengst zal binnenkomen vanaf 2024 in (16) jaarlijkse termijnen. Deze opbrengst hangt samen met de exploitatie van een windmolen op de verkochte locatie (dit is notarieel in de akte opgenomen). In de begroting wordt deze verwachte bate verantwoord onder het kopje “bijzondere baten” ter grootte van € 13.500.

10:06
Afstand
0,8 km
Te gaan
32,3
22
Afstand
2,6 km
Te gaan
31,5
17
Afstand
3,0 km
Te gaan
28,9
STOP GPS
3,5
km
24,2
km/u

Programma **begroting**

Programmabegroting

(in Euro's)

	Categorie omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
BATEN	Personeel	51.820	0	0
	Huisvesting	7.351	6.860	0
	Overige opbrengsten	56.683	11.000	21.200
	Bijzondere baten	0	0	13.500
	subtotaal	115.854	17.860	34.700
	Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.034.598	1.083.165	1.116.098
	Fonds Recreatie en Toerisme	270.964	303.943	320.362
	subtotaal	1.305.562	1.387.108	1.436.460
	Totaal baten	**1.421.416**	**1.404.968**	**1.471.160**
LASTEN	Personeel	662.383	711.008	738.150
	Huisvesting	62.165	68.225	70.400
	Onderhoud	111.438	71.000	72.500
	Overige uitgaven	45.691	12.165	21.170
	Overige uitgaven toer. info voorz.	109.835	127.935	130.500
	Bestuur	5.021	620	630
	Bureau	94.712	99.625	101.600
	Afschrijvingen	4.796	3.299	8.700
	Incidentele lasten	2.500	0	0
	subtotaal	1.098.541	1.093.877	1.143.650
	Fonds Recreatie en Toerisme	-23.781	303.943	320.362
	Totaal lasten	**1.074.760**	**1.397.820**	**1.464.012**
	Resultaat voor bestemming	**346.656**	**7.148**	**7.148**
	Saldo financieringsfunctie	90.503	0	0
	Onttrekkingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	0	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	15.852	15.852	15.852
	Bestemmingsres. toiletgebouwen	6.987	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Toevoegingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	294.744	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
	Bestemmingsres. toiletgebouwen	0	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Algemene reserve	0	0	0
	Resultaat na bestemming	142.254	0	0

Toelichting **Programma begroting**

Toelichting programmabegroting

	Omschrijving	Raming excl. BTW		Raming excl. BTW
BATEN				
	Personeel		**Totaal**	**0**
	Voor zover nu bekend zullen er geen medewerkers gedetacheerd worden.			
	Huisvesting		**Totaal**	**0**
	Een deel van het kantoorpand wordt onderverhuurd aan het provinciale programma Vitale Vakantieparken. Deze verhuur stopt eind 2024 (einde lopende programma).			
	Overige opbrengsten		**Totaal**	**21.200**
	Recreatiecongres	8.700		
	Excursie	2.500		
	Kaarten	10.000		
	Jaarlijks organiseert het Recreatieschap het recreatiecongres. Actuele thema's staan centraal en kennis wordt gedeeld tussen overheid en ondernemers. Verder organiseert het Recreatieschap jaarlijks een dagexcursie voor bestuurders, raadsleden ed. De verkoop van toeristisch folders en kaarten verantwoorden we al jaren in de jaarrekening. De opbrengst fluctureert nogal. Daarom werd dit eerder niet opgenomen in begroting.			
	Bijzondere baten		**Totaal**	**13.500**
	M.i.v. het jaar 2025 ontvangt het Recreatieschap minimaal € 13.500 per jaar gedurende 16 jaar. Dit is overeengekomen bij de verkoop van gronden aan de Pottendijk te Emmen. Deze opbrengst hangt samen met de exploitatie van een windmolen die op de verkochte locatie is geplaatst.			
	Bijdrage gemeenten in exploitatie		**Totaal**	**1.116.098**
	De gemeenten dragen jaarlijks, volgens een verdeelsleutel welke is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling, een bijdrage zodat de exploitatiekosten gedekt zijn.			
	In bijlage I staan de bedragen per gemeente vermeld.			
	Fonds Recreatie en Toerisme		**Totaal**	**320.362**
	De gemeenten betalen jaarlijks, een bijdrage aan de het fonds Recreatie en Toerisme. De berekeningswijze is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling. De hierdoor beschikbare middelen worden ingezet ter stimulering van projecten in de recreatie- en toerismesector.			
	In bijlage II staan de bedragen per gemeente.			

LASTEN

Omschrijving	Raming excl. BTW		Raming excl. BTW
Personeel		**Totaal**	**738.150**
Brutosalarissen	626.150		
Sociale lasten	268.350		

Het vaste personeel bestaat uit 11 medewerkers en 1 oproepkracht (8,87 fte's). Vanuit het doelgroepenbeleid is 1 tijdelijke medewerker (0,83 fte) werkzaam.

Ten gunste van deze post vindt jaarlijks een onttrekking plaats vanuit de bestemmingsreserve personele inzet van maximaal € 15.852.

Overige personeelskosten:
Geraamd wordt:

Brutosalarissen naar projecten (1)	-52.000
Brutosalarissen naar projecten onderhoud wandelknp (2)	-101.900
Loonkostensubsidie (3)	-16.850
Kosten P&O; administratie door gemeente Tynaarlo	5.700
Opleidingen/cursussen	6.900
Overige personeelskosten	1.800

(1) Gezien de doorloop van de huidige projecten tot en met 2025 kunnen er uren (salariskosten) geboekt worden op bepaalde projecten; dit is een raming.
(2) 2 medewerkers houden zich bezig met het onderhoud wandelknooppunten; de salariskosten kunnen geboekt worden ten laste van onderhoud wandelknooppunten.
(3) Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.

Huisvesting		**Totaal**	**70.400**
Huurkosten kantoorpand	48.900		
Energiekosten	14.500		
Schoonmaakkosten	4.400		
Overige huisvestingskosten	2.600		

Het Recreatieschap huurt een gedeelte van het kantoorpand aan de Drift (11c) te Dwingeloo.

Onderhoud **Totaal** **72.500**

Het recreatieschap heeft via vele projecten een groot aantal voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte.
Het onderhoud van een aantal daarvan komt voor rekening van het Recreatieschap.
Onderhoud aan diverse routestructuren (w.o. wandelroutes, fietsknooppunten- en wandelknooppunten- netwerk, MTB-bebording, Geopark, ruiterroutesstructuur) kosten wandelvrijwilligers en onderhoud toilet- voorzieningen recreatievaart.

De onderhoudskosten zijn inclusief leasekosten voor een elektrische auto.

Overige uitgaven		**Totaal**	**21.170**
Recreatiecongres	8.670		
Excursie	2.500		
Kaarten	10.000		

Omschrijving	Raming excl. BTW		Raming excl. BTW
Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen		**Totaal**	**130.500**
Toeristische informatievoorzieningen	73.850		
Toeristische informatievoorzieningen Drenthe.nl	56.650		

Het Recreatieschap ontwikkelt gemeentegrens overstijgende informatie (folders ed.). Daarnaast worden cursussen aangeboden aan Tourist Info medewerkers.
Het Recreatieschap is eigenaar van de database die achter de website van Drenthe.nl hangt. Jaarlijks wordt via een activiteitenplan afgesproken welke werkzaamheden Marketing Drenthe verricht voor het up-to-date houden van de database.

Bestuur **Totaal** **630**

Bureau		**Totaal**	**101.600**
Portikosten	1.350		
Telefoonkosten	3.100		
Reis-, verblijf- en autokosten	11.500		
Representatiekosten	1.150		
Kantoorbenodigdheden	1.200		
Kopieerkosten	1.900		
Leasekosten	1.350		
Kantinekosten	2.300		
Automatiseringskosten	22.200		
Documentatie en voorlichting	2.800		
Abonnementen/lidmaatschappen	1.800		
Bankkosten	880		
Verzekeringen	16.000		
Verzekeringen ziekteverzuim	18.400		
Accountantskosten	15.000		
Overige kosten	670		

Kapitaal **Totaal** **8.700**

In bijlage IV staan de afschrijvingen.
De afschrijvingen stijgen i.v.m. de geplande aanschaf van een nieuwe auto.

Fonds Recreatie en Toerisme **Totaal** **320.362**

Door inzet van dit fonds worden diverse projecten mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage.

Onttrekkingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**	**15.852**

Jaarlijks wordt een bedrag van maximaal € 15.852 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (conform besluit Algemeen Bestuur).

Toevoegingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**	**23.000**

Jaarlijks wordt een deel van de bijdragen van de gemeenten toegevoegd aan de bestemmingsreserve personele inzet, maximaal € 23.000, conform besluit Algemeen Bestuur. Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe projecten/ontwikkelingen en wordt de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een flexibele schil aan personeel.

Bijlagen

Bijlage I

Bijdragen gemeenten 2025 in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling

Gemeente:	in %	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aa en Hunze	7,75%	67.187	78.085	80.464
Assen	7,50%	65.020	75.570	77.867
Borger-Odoorn	8,00%	69.355	80.608	83.058
Coevorden	9,25%	80.191	93.203	96.036
De Wolden	6,75%	58.518	68.013	70.081
Emmen	18,00%	156.048	181.367	186.882
Hoogeveen	8,00%	69.355	80.608	83.058
Meppel	4,00%	34.677	40.304	41.529
Midden-Drenthe	10,00%	86.693	100.760	103.823
Noordenveld	7,25%	62.853	73.051	75.272
Ooststellingwerf	7,50%	65.020	75.570	77.867
Tynaarlo	6,25%	54.183	62.975	64.889
Westerveld	7,25%	62.853	73.051	75.272
Totaal	107,50%	931.953	1.083.165	1.116.098

Bijlage II

Fonds Recreatie en Toerisme van Recreatieschap Drenthe per 1 januari 2025

Gemeente	Overnachtingen	Dagrecreatie	Verblijfsrecr.	Vast bedrag	Subtotaal	Aanpassing	Begroting 2025
Aa en Hunze	1.488.213	9.303	40.661	10.000	59.964	7.163	52.801
Assen	424.931	9.303	5.124	10.000	24.427	6.043	18.384
Borger-Odoorn	1.353.030	9.303	33.902	10.000	53.205	6.973	46.232
Coevorden	1.213.957	9.303	27.308	10.000	46.611	7.903	38.708
De Wolden	394.144	9.303	4.662	10.000	23.965	5.743	18.222
Emmen	445.429	9.303	5.431	10.000	24.734	9.596	15.138
Hoogeveen	96.885	9.303	969	10.000	20.272	6.075	14.197
Meppel	0	9.303	0	10.000	19.303	4.686	14.617
Midden-Drenthe	804.723	9.303	12.892	10.000	32.195	7.174	25.021
Noordenveld	156.433	9.303	1.564	10.000	20.867	5.871	14.996
Ooststellingwerf	275.722	9.303	2.886	10.000	22.189	5.987	16.202
Tynaarlo	335.712	9.303	3.786	10.000	23.089	5.581	17.508
Westerveld	886.523	9.303	15.346	10.000	34.649	6.313	28.336
Totaal	**7.875.702**	**120.939**	**154.531**	**130.000**	**405.470**	**85.108**	**320.362**

Vaste bijdrage dagrecreatie	120.939
Staffel aantal overnachtingen (verblijfsrecreatie)	
1e 250.000	0,010
2e 250.000	0,015
3e 250.000	0,020
4e 250.000	0,030
5e 250.000	0,040
6e 250.000	0,050
7e 250.000	0,060
Vast bedrag besloten in AB vergadering d.d. 12 maart 2008	130.000

De aanpassing is een voortvloeisel uit voorgaande begrotingen (vanaf het jaar 2011) waarbij sprake was van bezuinigingen. Deze bezuinigingen werken nog steeds deels door, ook in de begroting 2025.

Bijlage III

Totale bijdragen gemeenten 2025

Gemeente:	Exploitatiekosten	Bijdrage Fonds R&T	Bijdrage 2025
Aa en Hunze	80.464	52.801	133.265
Assen	77.867	18.384	96.251
Borger-Odoorn	83.058	46.232	129.290
Coevorden	96.036	38.708	134.744
De Wolden	70.081	18.222	88.303
Emmen	186.882	15.138	202.020
Hoogeveen	83.058	14.197	97.255
Meppel	41.529	14.617	56.146
Midden-Drenthe	103.823	25.021	128.844
Noordenveld	75.272	14.996	90.268
Ooststellingwerf	77.867	16.202	94.069
Tynaarlo	64.889	17.508	82.397
Westerveld	75.272	28.336	103.608
Totaal	1.116.098	320.362	1.436.460

Bijlage IV

Investeringsstaat

Omschrijving	Datum	Aanschaf					Afschrijving					
		bedrag	vermeer-deringen	vermin-deringen	totaal	%	totaal per 1 jan.	boek-jaar 2025	boek-waarde 1 jan.	boek-waarde 31 dec.	rest-waarde 1 jan.	rest-waarde 31 dec.
Vervoermiddelen												
Volkswagen 3-VLX-11	1-03-11	19.708			19.708	20,00	16.708	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-12	20.250			20.250	20,00	17.250	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-19	9.950			9.950	20,00	8.955	0	995	995	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-20	7.000			7.000	20,00	5.145	1.155	1.855	700	700	700
Auto			35.000		35.000	20,00	0	6.400	0	28.600	3.000	3.000
Automatisering												
Automatisering			5.720		5.720	20,00	0	1.144	0	4.576	0	0
Totaal		56.908	40.720		97.628		48.058	8.700	8.850	40.871	10.695	10.695

Bijlage V

Meerjarenraming 2025-2027

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten						
Personeel	51.820	0	0	0	0	0
Huisvesting	7.351	6.860	0	0	0	0
Overige opbrengsten	56.683	11.000	21.200	21.624	22.056	22.828
Bijzondere baten	0	0	13.500	13.500	13.500	13.500
Subtotaal	115.854	17.860	34.700	35.124	35.556	36.328
Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.034.598	1.083.165	1.116.098	1.157.147	1.201.906	1.243.408
Fonds Recreatie en Toerisme	270.964	303.943	320.362	320.362	320.362	320.362
Subtotaal	1.305.562	1.387.108	1.436.460	1.477.509	1.522.268	1.563.770
Totaal baten	**1.421.416**	**1.404.968**	**1.471.160**	**1.512.633**	**1.557.824**	**1.600.098**
Personeel	662.383	711.008	738.150	772.843	809.939	843.956
Huisvesting	62.165	68.225	70.400	71.808	73.244	74.709
Onderhoud	111.438	71.000	72.500	73.950	75.429	76.938
Overige uitgaven	45.691	12.165	21.170	21.593	22.025	22.466
Overige uitgaven toer. info. voorz.	109.835	127.935	130.500	133.110	135.772	138.487
Bestuur	5.021	620	630	643	656	669
Bureau	94.712	99.625	101.600	103.632	105.705	107.819
Afschrijvingen	4.796	3.299	8.700	7.544	7.544	7.544
Incidentele lasten	2.500	0	0	0	0	0
Fonds Recreatie en Toerisme	-23.781	303.943	320.362	320.362	320.362	320.362
Totaal lasten	**1.074.760**	**1.397.820**	**1.464.012**	**1.505.485**	**1.550.676**	**1.592.950**
Resultaat voor bestemming	**346.656**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**
Saldo financieringsfunctie	90.503	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsreserve onderhoud	6.987	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	294.744	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsreserve onderhoud	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	**142.254**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlage VI

Meerjarenraming 2026-2028 per gemeente

Gemeente:	in %	Begroting Exploitatie 2026	Begroting Fonds 2026	Begroting Totaal 2026	Begroting Exploitatie 2027	Begroting Fonds 2027	Begroting Totaal 2027	Begroting Exploitatie 2028	Begroting Fonds 2028	Begroting Totaal 2028
Aa en Hunze	7,75%	83.423	52.801	136.224	86.649	52.801	139.450	89.641	52.801	142.442
Assen	7,50%	80.731	18.384	99.115	83.854	18.384	102.238	86.749	18.384	105.133
Borger-Odoorn	8,00%	86.113	46.232	132.345	89.444	46.232	135.676	92.533	46.232	138.765
Coevorden	9,25%	99.568	38.708	138.276	103.420	38.708	142.128	106.991	38.708	145.699
De Wolden	6,75%	72.658	18.222	90.880	75.469	18.222	93.691	78.074	18.222	96.296
Emmen	18,00%	193.755	15.138	208.893	201.249	15.138	216.387	208.199	15.138	223.337
Hoogeveen	8,00%	86.113	14.197	100.310	89.444	14.197	103.641	92.533	14.197	106.730
Meppel	4,00%	43.057	14.617	57.674	44.722	14.617	59.339	46.266	14.617	60.883
Midden-Drenthe	10,00%	107.642	25.021	132.663	111.805	25.021	136.826	115.666	25.021	140.687
Noordenveld	7,25%	78.040	14.996	93.036	81.059	14.996	96.055	83.858	14.996	98.854
Ooststellingwerf	7,50%	80.731	16.202	96.933	83.854	16.202	100.056	86.749	16.202	102.951
Tynaarlo	6,25%	67.276	17.508	84.784	69.878	17.508	87.386	72.291	17.508	89.799
Westerveld	7,25%	78.040	28.336	106.376	81.059	28.336	109.395	83.858	28.336	112.194
Totaal	107,50%	1.157.147	320.362	1.477.509	1.201.906	320.362	1.522.268	1.243.408	320.362	1.563.770

- In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van een prijsindex van: 2026 loon: 4,7% en overig: 2,0%; 2027 loon 4,8% en overig 2,0%; 2028 loon 4,2% en overig 2,0%. De begrote bijdragen Fonds zullen wijzigen omdat dit bedrag voor een deel is gebaseerd op de daadwerkelijk geïnde toeristenbelasting, deze gegevens zijn nog niet bekend.

Bijlage VII

Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV

Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe
Vestigingsplaats	Dwingeloo
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke Rechtspersoon: Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling
Activiteit	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Geraamd Eigen Vermogen 1-1-2025	€ 1.614.180
Geraamd Eigen Vermogen 31-12-2025	€ 1.621.328
Geraamd Vreemd Vermogen 1-1-2025 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 1.286.336
Geraamd Vreemd Vermogen 31-12-2025 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 867.034
Geraamd resultaat 2025	€ 0

Bijlage VIII

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose meerjarenbalans standen per 31/12	**Realisatie 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1
Materiële vaste activa	14.106	9.245	40.871	33.328	25.784	10.695
Totaal vaste activa	**14.107**	**9.246**	**40.872**	**33.329**	**25.785**	**10.696**
Vlottende activa						
Voorraad	8.054	3.839	8.054	8.054	8.054	8.054
Overlopende activa	52.270	155.469	52.270	52.270	52.270	52.270
Uitzettingen	2.251.113	2.259.695	2.102.846	2.102.846	2.102.846	2.102.846
Liquide middelen	160.521	42.255	174.817	181.965	189.113	196.261
Totaal vlottende activa	**2.471.958**	**2.461.258**	**2.337.987**	**2.345.135**	**2.352.283**	**2.359.431**
Totaal activa	**2.486.065**	**2.470.504**	**2.378.859**	**2.378.464**	**2.378.068**	**2.370.127**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Algemene reserve	160.023	160.023	160.023	160.023	160.023	160.023
Best.res. recr. toer.	1.190.181	895.436	1.190.181	1.190.181	1.190.181	1.190.181
Best.res. pers. inzet	14.296	21.444	28.592	35.740	42.888	50.036
Best.res. onderhoud	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569
Best. res. ontw. infra.	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696
Best. res. toiletgeb.	6.013	13.000	0	0	0	0
Resultaat boekjaar	142.254	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**1.607.032**	**1.184.168**	**1.473.061**	**1.480.209**	**1.487.357**	**1.494.505**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	48.571	122.670	48.571	48.571	48.571	48.571
Overlopende passiva	830.462	1.163.666	857.227	849.684	842.140	827.051
Totaal vlottende passiva	**879.033**	**1.286.336**	**905.798**	**898.255**	**890.711**	**875.622**
Totaal passiva	**2.486.065**	**2.470.504**	**2.378.859**	**2.378.464**	**2.378.068**	**2.370.127**

- * een aantal van de begrote balansposten 2025 ev. zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023; de begroting 2024 is eerder vastgesteld (dus minder recent).

Bijlage IX

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	437.159	7.148	7.148
Mutatie materiële vaste activa	2.081	3.299	8.700
Mutatie voorzieningen	0	0	0
Mutatie voorraden	-4.215	0	0
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**435.025**	**10.447**	**15.848**

Bijlage X

Financiële kengetallen

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Norm
Netto schuldquote	-111,50%	-83,35%	-96,80%	-95,12%	-93,30%	-92,23%	< 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-111,50%	-83,35%	-96,80%	-95,12%	-93,30%	-92,23%	< 130%
Solvabiliteitsratio	64,64%	47,93%	61,92%	62,23%	62,54%	63,06%	> 25%
Structurele exploitatieruimte	20,42%	1,02%	0,97%	0,95%	0,92%	0,89%	> 0%

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Bijlage XI

Overzicht van incidentele baten en lasten
Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de uitganspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Incidentele baten						
Personeel - detachering	51.820	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. sloop toiletvz	6.987	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Totaal incidentele baten	**74.659**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**
Incidentele lasten						
Personeel - doelgroepenbeleid	35.952	0	0	0	0	0
Personeel - loonkostensubsidie	-16.226	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud - sloop toiletgebouw	6.987	0	0	0	0	0
Overige - eigen risico voorde	2.500	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Bureau	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen - Plotter	1.086	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. fonds R&T	327.244	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Totaal incidentele lasten	**380.543**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**
Saldo incidentele baten en lasten	**-305.884**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**

Toelichting per programma

Personeel
De komende jaren wordt er een onttrekking van € 15.852 uit de bestemmingsreserve personele inzet gedaan ten gunste van de salariskosten. De komende jaren wordt er een toevoeging van € 23.000 aan de bestemmingsreserve personele inzet gedaan.

Huisvesting
Niet van toepassing.

Onderhoud
Niet van toepassing.

Overige
Niet van toepassing.

Bestuur
Niet van toepassing.

Bureau
Niet van toepassing.

Afschrijvingen
Niet van toepassing.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01